

Velikonoce v Jeruzalémě? Naprostá bomba! Na Květnou neděli odpoledne se shromáždí všichni křesťané latinského ritu na Olivové hoře v Betfage u františkánů, kde si Pán před dvěma tisíci lety půjčil osla, aby vjel do Jeruzaléma ne jako vojevůdce, ale jako chudý a pokorný mesiáš. Pestrobarevný průvod v čele s latinským patriarchou Pierbattistou Pizzaballou zpívá v různých jazycích, s palmami v rukou sestupuje z Olivové hory k potoku (tedy spíše k údolí) Cedron, míjí Getsemanskou zahradu a stoupá ke Lví bráně, kterou vstupuje do města. Na rozdíl od Ježíše a jeho učedníků neodbočuje vlevo na Chrámovou horu, ale vpravo na prostranství před kostelem svaté Anny, kde se nacházejí rozsáhlé vykopávky rybníka Bethesdy, kde Ježíš uzdravil chromého od narození (Jan 5). Průvod končí v tichu, kardinál pronese krátkou promluvu a požehná přítomné.

Na Zelený čtvrtek ráno se koná zdánlivě nekonečně dlouhá bohoslužba spojující *Missu chrismatis* s umýváním nohou učedníkům a připomínkou poslední večeře, která se odehrává na oltáři v Božím hrobě, který je obklopen početným zástupem. Po večerní mši svaté se všichni schází v Getsemanech k tiché modlitbě, aby se pak se svíčkami v rukou vydali od Cedronu vzhůru kolem Chrámové hory do Kaifášova domu, do kostela svatého Petra *in Gallicantu*. Ve světle ohně je každý trochu Petrem, který Krista zapírá, i když se s ním ještě před chvílí snažil bdít v zahradě.

A na Velký pátek odpoledne barokní obřad snímání Krista z kříže na Golgotě, omývání jeho těla a pohřbívání v Božím hrobě. To všechno proto, aby pak v sobotu vypukla skutečná velikonoční radost!

Tak tohle všechno jsem neprožil. Loni kvůli covidu a letos kvůli válce... Ale i tak byly Velikonoce v Jeruzalémě krásné, navzdory tomu, že izraelští policisté nedovolili na Květnou neděli patriarchovi vstup do Chrámu Božího hrobu, což vzbudilo velice živou reakci nejen u křesťanů po celém světě, po níž následovala oficiální omluva izraelské vlády. Ačkoliv kardinál Pizzaballa přesunul *Missu chrismatis* na později, na Zelený čtvrtek pozval kněze pobývajících v Jeruzalémě a okolí na krátkou adoraci, společnou modlitbu žalmů a oběd na patriarchátu. Byl to velice intenzivní zážitek tiché modlitby a sdílení se u společného stolu. Svět je skutečně malý a o náhody tu není nouze, takže jsem při obědě seděl se členem Komunity blahoslavenství, který strávil deset let v Dolanech u Olomouce...

Večer, jak je v našich komunitách zvykem, se předčítala Ježíšova řeč na rozloučenou (Jan 13-17), kterou jsem dokonce v ty dny překládal a chystal na římské zkoušky. Na Biblické škole je však zavedena jedna zvláštnost, kdy každý přítomný čte polovinu kapitoly v jiném jazyce, a tak jsme při nočním bdění slyšeli Ježíšova slova mimo jiné v řeckém originále, vlámsčině, katalánštině a češtině.

Na Velký pátek jsme pak uspořádali nádhernou křížovou cestu v naší rozkvetlé zahradě, kterou všichni známe už nazpaměť, protože jsme v době poplachů museli být stále v dosahu krytu. Během tridua jako by na Zelený čtvrtek večer odletěly do Říma nejen zvony, ale i sirény. Vrátily se až na Bílou sobotu těsně před prvními nešporami, ale v mnohem menší intenzitě než dřív... Za nedělního rána se pak mnozí snažili dostat prázdným Starým městem k Božímu hrobu, narazili však, tak jako před dvěma tisíci lety, na hlídkující vojáky... Ti však Pána Života zadržet nemohli tehdy, a ani dnes.

Shodou okolností nebo spíš Boží prozřetelností se stalo, že mé desáté výročí kněžského svěcení vyšlo na období příměří, a tak jsem mohl spolu s přáteli z Biblické školy slavit ranní mši svatou přímo v Božím hrobě. Za naší malou skupinkou zavřeli františkáni dveře, společně s Antoinem,

knězem z Bergama, jsme se museli hluboce předklonit, abychom mohli vstoupit přímo tam, kde ležel Pán Ježíš, políbit oltář, a vrátit se do předsínky k bohoslužbě slova. Zvlášť se mě dotkla pasáž jednoho z Pavlových listů, který mluvil o tom, že jsme ve křtu společně s Kristem pohřbeni a vzkříšeni k novému životu. Jsem Bohu vděčný, že na tom mám jako křesťan účast a zároveň jako kněz toho můžu být služebníkem pro druhé. Bohoslužbu oběti jsme sloužili přímo na místě, kde leželo Kristovo tělo, které jsme lámali a jedli z něj, jak nám to on sám přikázal. Po chvíli tiché modlitby po mši svaté jsme se vypravili do místní proslulé kavárny hned za rohem na cappuccino a snídani.

Během roku jsme s pár přáteli z Biblické školy a dvěma dobrovolníky scházeli u jedné rodiny na *lectio divina*. Ti dali spát jejich malého syna, povečeřeli jsme, a pak jsme se podělili Božím slovem. A jednu jarní návštěvu jsme zakončili degustací domácího limoncella z citrónů, které si Pierre natrhal v zahradě latinského patriarchátu.

Slovo dalo slovo a společně jsme se rozhodli, že stejně využijeme i citrony z naší klášterní zahrady. Největší výzvou však bylo najít vysokoprocentní alkohol, v kterém bychom mohli měsíc citronovou kůru macerovat. Naše anabáze začala ve východním Jeruzalémě, pak jsme se přesunuli na západ, kde nás ovšem navigace vedla do Me'a Še'arim, což je ultraortodoxní čtvrť, které je lepší se bez pokrývky hlavy a dlouhých rukávů vyhnout, což jsme taky udělali. Další porada s internetovým vyhledávačem nás dovedla do Starého města, kde nás odkázali na františkánský klášterní obchůdek. Tam měli všechno, co jsme hledali, a dokonce i sýr Grand Moravia, který se vyrábí kousek od Litovle. Po měsíci každodenního protřepávání bez míchání nastala další fáze přípravy. Ředili jsme vysokoprocentní alkohol s cukrovou vodou, aby nikdo neoslepl, a malou část experimentálně s citronovou šťávou. Tu jsme pak z marketingových důvodů nazvali Slzy svatého Štěpána, protože právě u nás byl umučen a pohřben. Po dalším týdnu v pokojové teplotě, dnu stráveném v mrazáku a s nádhernou etiketou bratra Pierra se limoncello i Slzy svatého Štěpána staly tečkou za mým dvouletým pobytem v Jeruzalémě...